

системи, то можна стверджувати, що конституційне право, є найважливішою складовою правової системи України.

Література:

1. Шаповал В.М. Сучасний конституціоналізм : монографія / Шаповал В.М. – К.: Юридична фірма «Салком», Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
2. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій / Годованець В.Ф. – 2-ге вид. – К.: МАУП, 2001. – 216 с.
3. Іваненко Г.В. Деякі проблеми сучасного конституціоналізму в Україні / Іваненко Г.В. // Актуальні проблеми політики. Збірник наукових праць. – Одеса, 2002. – Вип. 13. – 693с.
4. Речецький В. Конституціоналізм (Коротка версія) Читанка з конституціоналізму для зацікавлених. – Харків: Харківська правозахисна група, Права людини, 2014. – 264 с.

Баєва Л.В., к.ю.н., доц. (Запоріжжя, Україна)

ПОДОЛАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ У АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОСВІДІ США

У цивілізованих демократичних країнах, до яких прагне приєднатись і Україна, невід'ємним фактором правової системи і основним професійним недержавним інститутом захисту особистості, її прав і свобод є адвокатура.

Сучасна адвокатура в Україні є сферою суспільної діяльності, яка розвивається з кожним днем, поповнюючи свій суб'єктний склад новими професійними кадрами. Така популярність адвокатури зумовлена численними змінами, які проводяться в даній галузі. По-перше, вказана сфера все більше змінюється в напрямку найкращих тенденцій заходу та міжнародних стандартів, відходячи від радянської моделі судового представництва. По-друге, підвищення професіоналізму адвокатської діяльності, пов'язано із удосконаленням нормативного регулювання всієї сфери.

У даному разі найбільш авторитетним джерелом отримання відомостей щодо адвокатської діяльності та окремих аспектах її роботи є адвокатура Сполучених Штатів Америки. У цій країні юридична практика є однією з найбільш розвинених у всьому світі. Щодо питання правового подолання конфлікту інтересів у адвокатській діяльності, то у США ця проблематика розроблена більше ніж у нашій країні. У зв'язку з цим необхідно дослідити сутність вказаної проблематики в контексті правової системи Сполучених Штатів та можливість впровадження досвіду її нормативного регулювання в Україні [1, с. 124].

У роботах більшості вчених адвокатура розглядається як цілісний інститут, галузь суспільної діяльності, в рамках якої виділяється проблема конфлікту інтересів та шляхів його уникнення. Багато зарубіжних вчених приділяло велику увагу адвокатській галузі, зокрема П. Ховард, П. Шлаг,



Т. Уікерс, М. Сако, Д. Саскінд, Ф. Стівен та інші. Серед вітчизняних науковців правові аспекти професійного судового представництва вивчали О.Н. Бондар, Н.В. Хмелевська, В.С. Лічко, В.В. Сердюк та інші. Однак, питанням впровадження в Українське правове поле досвіду США у питанні подолання конфлікту інтересів у діяльності адвокатів практично ніхто не займався. Це дає змогу говорити про те, що ця проблематика може стати корисною основою для майбутнього реформування вітчизняної адвокатури [2, с. 16].

Законодавство США у сфері визначення конфлікту інтересів не є настільки розвиненим, як у нашій державі, що обумовлено вищевказаними особливостями правової системи. Однак, вирішенням тих чи інших правових прогалин діяльності адвокатури Сполучених Штатів займається адвокатське самоврядування, найвизначнішим представником якого є Американська Асоціація Юристів (American Bar Association). Представленою організацією було розроблено Типові правила професійної поведінки (Model Rules of Professional Conduct), які є загальнообов'язковим кодексом етичних догматів, яких має дотримуватись у своїй діяльності кожен американський адвокат. Цей документ також закріплює поняття конфлікту інтересів у роботі адвокатів США, а також шляхи та механізми його подолання, які можна перейняти та впровадити до українського законодавства [3, с. 3].

Звичайно, Типові правила професійної поведінки не є нормативно-правовим актом у формі, в якій видаються вітчизняні закони. Але у Сполучених Штатах, на відміну від України, офіційні акти не є першочерговим джерелом права, що не можна сказати про юридичний прецедент та звичаї.

Таким чином, враховуючи той факт, що кодекс етичних правил є збірником звичаєвих норм, які було виведено безпосередньо практикуючими юристами, можемо стверджувати, що цей документ може визнаватися як приклад правового закріплення типової поведінки адвоката.

Перш за все, необхідно зазначити, що в США існує декілька типових ситуацій, котрі підпадають під дію явища конфлікту інтересів. Виходячи з положень Типових правил Американської асоціації юристів, можна виділити декілька видів конфлікту: конфлікт інтересів загального характеру; конфлікт інтересів з клієнтами, яких адвокат представляв раніше; конфлікт інтересів, що виходить із минулої трудової діяльності державних співробітників, суддів тощо.

Третій вид явища конфлікту інтересів є найбільш цікавим та унікальним, так як його аналогів у сучасному законодавстві України фактично не існує. В даному разі ми говоримо про особливі правила конфлікту інтересів для суб'єктів, котрі у минулому були державними службовцями або ж суддями. Дана особлива форма вказаного у статті явища представлена у правилах 1.11 та 1.12 Типових правил адвокатської етики юристів США.

Згідно із положеннями цього нормативного акту, професійний захисник не може здійснювати представництво клієнта у зв'язку зі справою, в якій юрист брав участь особисто і головним чином як державний співробітник або



працівник, до тих пір, поки відповідне урядове агентство не дасть своє затверджене інформовану згоду в письмовій формі на таке представництво [4].

Таким чином, досвід США у сфері правового регулювання явища конфлікту інтересів та його протидії необхідно частково включити у законодавство України, спираючись на реалії сьогоденного інституту адвокатури. У ключі вищевказаного можна зробити відповідні висновки.

Конфлікт інтересів є негативним явищем, яке не дає адвокату використовувати свої повноваження належним чином. В українському законодавстві на сьогоднішній день воно має правове закріплення, але механізм його протидії фактично не функціонує.

Спираючись на нормативні акти Американської асоціації юристів, необхідно внести суттєві доповнення до вітчизняного законодавства, яке регулює адвокатську діяльність. Зокрема це стосується питання уточнення визначення явища конфлікту інтересів та всіх пов'язаних із ним аспектів. Іншими словами, нормативне закріплення конфлікту інтересів повинно бути побудовано за принципом жорсткої імперативності.

У законодавство, що регулює адвокатуру в Україні, слід включити норми, які б закріплювали вид конфлікту інтересів, пов'язаний із діяльністю колишніх державних службовців та суддів. Такий підхід допоможе забезпечити прозорість та об'єктивність розгляду тієї чи іншої справи, виключивши можливість застосування раніше визначеними суб'єктами конфіденційної інформації, яка стала їм відома у зв'язку із службовою, суддівською діяльністю, або ж будь-який інший вплив на процедуру розгляду [5].

Аналізуючи правове поле США у сфері регулювання конфлікту інтересів, слід враховувати те, що в даній країні адвокатське самоврядування має доволі широкі повноваження, тобто є максимально самостійним. Хоча незалежність інституту адвокатури зазначено у відповідних законодавчих актах України, на практиці досить часто виникають ситуації, коли цим принципом фактично зневажають. Такий підхід необхідно змінити для подальшої модернізації механізму протидії конфлікту інтересів.

Література:

1. Теорія права і держави [Текст] : підручник / О. Ф. Скакун ; М-во освіти і науки України. – К. : Прав. єдність, 2009. – 520 с.
2. Бидюк Н.О. Правовое регулирование допуска к адвокатской деятельности в Украине и США / Н.О. Бидюк; Правова держава. – 2014. – №18. – С.15-19.
3. Криlach О.М. Особливості правової системи Сполучених Штатів Америки /О.М. Криlach; Часопис Академії України. – 2013. – №20. – С.1-5.
4. ModelRulesof Professional Conduct // AmericanBarAssociation. – Режим доступу: <https://www.americanbar.org/russian.authcheckdm.pdf>.
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст. 282 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/page>

